

LABORE ET ZELO

Економічна, соціальна та політична географія

Обсяг: 7 кредитів ЄКТС

Семестр: I, Курс: перший

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Афоніна Олена Олексіївна
Контакти	E-mail: afoninaolenan@gmail.com , тел.: (067) 647 73 09
Робоче місце	Кафедра географії, туризму та спорту (ауд. 408 навчальний корпус №2)
Години консультацій	Понеділок: 13:30 – 14:50

Опис курсу

Навчальна дисципліна «Економічна, соціальна та політична географія» розроблена для магістрантів з метою формування знань про територіальні аспекти економічної, соціальної та політичної сфер суспільства, системи спеціальних знань з проблем економічного і соціального розвитку країн і регіонів з відповідною природно-ресурсною базою, людським потенціалом, галузево-територіальною структурою господарства.

Дисципліна сприятиме формуванню у здобувачів системи знань про політичну карту світу, проблеми економічного і політичного співробітництва окремих країн, тенденції розвитку міжнародного поділу праці, світових соціально-економічних та політичних процесів.

Курс «Економічна, соціальна та політична географія» вивчається у першому семестрі на першому курсі магістратури. Теоретична частина курсу базується на засвоєнні сутності понять і термінів географії світового господарства та географії населення.

Згідно структурно-логічної схеми ОПП курс «Економічна, соціальна та політична географія» вивчається паралельно з дисциплінами «Організація та методика наукових географічних досліджень», «Загальні закономірності та екологічний стан геосфер». Знання з даного курсу допоможуть студентам при вивченні дисципліни «Методика навчання географії у закладах профільної середньої освіти»; при проходженні «Педагогічної практики» та «Науково-дослідницької практики».

Мета навчання

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОПП «Середня освіта (Географія)» сприяє набуттю здобувачами програмних **компетентностей**:

ЗК1. Здатність діяти відповідально та свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки;

ЗК3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність);

ЗК5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність);

ФК2. Здатність організувати освітній процес з географії у закладах профільної середньої освіти на основі сучасних наукових досягнень географії та педагогіки (предметно-методична компетентність);

ФК11. Здатність використовувати закони, теорії, концепції та парадигми сучасної географії та ідеї для дослідження природно-і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації;

ФК12. Здатність здійснювати моніторинг географічних явищ і процесів, особливостей взаємодії природи й суспільства;

ФК13. Здатність проводити науковий аналіз та оцінювати причини, особливості та проблеми природокористування, регіонального розвитку, політичної та туристичної діяльності;

ФК14. Здатність використовувати географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, екології, регіонального розвитку, політики, туризму;

ФК15. Здатність розробляти та втілювати інновації у практику педагогічної, наукової, громадської, політичної, туристичної, природоохоронної діяльності (інноваційна компетентність).

Програмні результати навчання з дисципліни

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами сприяє досягненню здобувачами програмних результатів навчання:

ПРН1. Уміння інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на засадах академічної доброчесності.

ПРН3. Сприйняття та поширення знань через призму національних та загальнолюдських цінностей, толерантності, адаптивність до культурного середовища.

ПРН5. Розв'язання проблем, що необхідно для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН7. Уміння планувати та організувати ефективний освітній процес з географії у закладах загальної середньої освіти та прогнозувати його результати, зрозуміло і недвозначно донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН16. Уміння застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат конкретних галузей наук про Землю, набуті теоретичні знання для дослідження геосистем на різних рівнях просторової організації.

ПРН17. Уміння використовувати практичні навички для моніторингу природно- і суспільно-територіальних систем.

ПРН18. Уміння аналізувати й оцінювати можливі ризики, соціально-економічні, політичні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень.

ПРН19. Уміння застосовувати моделі, методи й дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій при вивченні формування та розвитку об'єктів і процесів у географічній оболонці, при розробленні пропозицій з оптимізації природокористування, краєзнавчої діяльності та забезпечення сталого розвитку регіонів.

ПРН20. Уміння втілювати інновації у професійну діяльність та організувати дослідницьку роботу учнівської молоді у сфері наукової, краєзнавчої, природоохоронної, громадської, політичної діяльності.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (34 год.) та практичних занять (36 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (140 год.) для студентів

денної форми навчання; лекцій (14 год) та практичних занять (14 год), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та інтернет мережі (182 год) для студентів заочної форми навчання.

Під час вивчення курсу будуть застосовані такі методи навчання: лекція, бесіда, розповідь, практична робота, частково-пошуковий метод, моделювання, методи контролю і самоконтролю.

Викладач проводитиме індивідуальні та групові консультації та аналізуватиме виконання індивідуальних навчальних завдань.

Для вивчення курсу здобувачам необхідно мати підручники, вказані у списку основної літератури. Навчання відбуватиметься у тому числі і на платформі Moodle/ Уніком-НДУ, тому здобувачам вищої освіти необхідно бути зареєстрованими в освітній мережі та підписатися на курс. Крім того, деякі форми індивідуального навчального завдання надсилаються через електронну пошту, тому здобувачам вищої освіти необхідно мати доступ до мережі Інтернет.

Організація навчання

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальний економіко-географічний огляд Європи	2	2
2	Загальний економіко-географічний огляд Азії	2	2
3	Економіко-географічна характеристика Африки	2	2
4	Економіко-географічна характеристика Північної Америки	2	2
5	Економіко-географічна характеристика Латинської Америки та Австралії	2	2
6	Теоретичні засади політичної географії	2	1
7	Територія у політичній географії	2	1
8	Політико-географічна лімологія	2	-
9	Основи адміністративної географії країн світу	2	-
10	Географічний простір	2	-
11	Демографічні процеси у світосистемі	2	-
12	Глобальна економіка	4	2
13	Українська держава	2	-
14	Населення України	2	-
15	Економіка України в міжнародному поділі праці	4	-
Разом		34	14

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальний економіко-географічний огляд Європи	2	2
2	Загальний економіко-географічний огляд Азії	2	2
3	Економіко-географічна характеристика Африки	2	2
4	Економіко-географічна характеристика Північної Америки	2	2
5	Економіко-географічна характеристика Латинської Америки та Австралії	2	2
6	Теоретичні засади політичної географії	2	1
7	Територія у політичній географії	2	1

8	Політико-географічна лімологія	2	-
9	Основи адміністративної географії країн світу	2	-
10	Географічний простір	2	-
11	Демографічні процеси у світосистемі	4	-
12	Глобальна економіка	4	2
13	Українська держава	-	-
14	Населення України	4	-
15	Економіка України в міжнародному поділі праці	4	-
Разом		36	14

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальний економіко-географічний огляд Європи	9	12
2	Загальний економіко-географічний огляд Азії	9	12
3	Економіко-географічна характеристика Африки	9	12
4	Економіко-географічна характеристика Північної Америки	9	12
5	Економіко-географічна характеристика Латинської Америки та Австралії	9	12
6	Теоретичні засади політичної географії	9	12
7	Територія у політичній географії	9	12
8	Політико-географічна лімологія	9	12
9	Основи адміністративної географії країн світу	9	12
10	Географічний простір	9	13
11	Демографічні процеси у світосистемі	10	12
12	Глобальна економіка	10	12
13	Українська держава	10	13
14	Населення України	10	12
15	Економіка України в міжнародному поділі праці	10	12
Разом		140	182

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Результат навчання, що оцінюється
36	Усна відповідь, доповнення на практичному занятті № 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 (2 бали за одне заняття)
18	Складання схем, малюнків, таблиць, діаграм; аналіз схем, таблиць і карт; виконання розрахунково-графічних завдань на практичному занятті № 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 (1 бал за одне заняття)
16	Контрольна робота Розділ 1. – 8 балів; Розділ 2. – 8 балів;
30	Іспит

Студенти мають можливість додатково отримати бали (до 10) за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу.

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача та перейти до безпечного місця.

Відвідування та участь у практичних заняттях з курсу є обов'язковими (за виключенням студентів індивідуальної форми навчання). Для студентів індивідуальної форми навчання необхідно на початку семестру узгодити з викладачем графік індивідуальної роботи та консультацій. Відвідування студентами лекцій і практичних занять реєструється викладачем. Варіант відпрацювання пропущених занять узгоджується з викладачем. Дозвіл на пропуск занять з причин, що завчасно відомі і є поважними, студент може отримати, подавши необхідну заяву в директорат.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Крайньою межею здачі відповідних завдань є три дні до дати екзамену. Після цієї дати завдання не приймаються.

Перескладання питань практичних занять можливе лише один раз на тиждень, який передусь екзамену, тільки за умови отримання негативної оцінки, якщо студент не міг з'явитися на заняття у зв'язку з хворобою чи у зв'язку з іншою поважною причиною, що має бути підтверджено відповідним документом (довідка з лікувального закладу, заява на ім'я директора про причину та строк відсутності на заняттях тощо).

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання екзамену відбувається за графіком, визначеним директоратом.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність»

(http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozenia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до

відповідальності за чинними нормативними документами.

Мобільні пристрої на заняттях використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Поведінка здобувачів освіти визначається правилами техніки безпеки та загальноприйнятими нормами поведінки, які визначаються відповідно «Правилами внутрішнього розпорядку» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf), «Положенням про організацію освітнього процесу» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/onp2018.pdf) та «Етичним кодексом» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodex.pdf) ЗВО.

Вітається активність здобувача із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Книш М.М. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Латинська Америка та Карибські країни, Африка, Азія, Океанія) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 371 с.
2. Книш М.М. Суспільна географія країн, що розвиваються : проблеми теорії, методології та методики : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 274 с.
3. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
4. Мандрик І.П. Регіональна економічна і соціальна географія : конспект лекцій. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2021. 261 с.
5. Політична географія : навч. посібник /Ірина Гудзеляк, Ірина Ванда. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 180 с.
6. Афоніна О.О. Політична географія : практикум. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 21 с.
7. Афоніна О.О. Регіональна економічна і соціальна географія: практикум. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 71 с.

Допоміжна література

1. Дністрянський М.С. Політична географія України : навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.
2. Смаль І.В., Харченко О.М. Соціально-економічна географія світу. Регіони і країни: Європа: Навч. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 499 с.
3. Стафійчук В.І. Політична географія світу: навч. посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 306 с.
4. Сюткін С.І. Політична географія : навч. посіб. Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2017. 120 с.
5. Цепенда М.М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. 226 с.
6. Чернова Г.В. Економічна і соціальна географія країн світу (Європа) : навч. посібник. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2015. 180 с.

Електронні ресурси

1. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України імені М.В. Птухи <http://www.idss.org.ua>
3. Організація Об'єднаних Націй (ООН) <http://www.un.org/en/index.html>
4. Представництво ООН в Україні <http://www.un.org.ua/ua/>
5. Євростат <http://ec.europa.eu/eurostat>
6. The World Factbook <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/>